

Rosholms Saga.

Ved Læreren A. Christensen, Haring.

NAAR man fra Thisted ad Oddeunds Landevejen har kørt ca. 15 km og drejer ca. 1 km til højre, kommer man forbi den lille og uanselige Haring Kirke, og har da *Rosholm* Præstegaard et Par Bøsseskud længere i Vest. Nu bestaar Gaarden kun af 3 Længer; men den store Have minder om fordums Dage, da den nu nedbrudte Præstebolig endnu tronede paa Brinken, og Slægt efter Slægt gik ud og ind ad dens lave Døre. Fra Reformationens Indførelse 1536 og til 1919 boede Sognepræsten for Haring-Stagstrup Menigheder i Rosholm og har sandsynligvis ogsaa i den katolske Tid haft til Huse her.

Rosholm var tidligere en Hovedgaard og nævnes 1348 blandt Familien Globes Godser i Thy. Helena, Hwits Efterleverske, skødede 1365 al sin Ret til Øland og Rosholm til Valdemar Atterdag, hvilket stadfæstedes 1406 af Niels Gundersen (Lange) og Lasse Maltesen (Kragh). Af Voldstedet findes intet Spor tilbage mere, skønt Sandsynligheden taler for, at den Forhøjning, hvorpaa senere Stuehuset laa, netop er en Levning af Volden. Den bliver nu beplantet for at indlemmes i Haven.

Series pastorum for Haring-Stagstrup Sogne, udarbejdet af Pastor E. Fibiger, meddeler følgende om Præsterne i Rosholm efter Reformationen:

1. *Oluf Pedersen*. Hans Bibliotek, optalt af Biskop O. Chrysostomus, udgjorde 11 Bind. En Træramme med Inskription, ham angaaende, laa tidligere i Haring Kirkes Kor, men findes nu ikke mere. Han døde 1558.

2. *Iver Jespersen* døde 1562.

3. *Morten Jensen* døde 1600 eller 1609.

4. *Hans Sørensen Aalborg* døde 2. Maj 1648 og var gift med Anna Pedersdatter, Datter af P. Andersen, Jægingdø. Hun overlevede sin Mand i 4 Aar og blev begravet i Haring Kirke 3. Februar 1652. Om Begravelsen hedder det i den gl. Kirkebog: Aar 1652 d. 3. Februar bleif den gamle Præstekvinde aff Roesholm ved Naffn Anna Pedersdatter begraffuet i Haring Kierche.

Paa Haring Kirkes Alterstager læses: Hellig Træ Kongers Dag 1621 gaff Hr. Hans Søffrensen og Anna Peders Datter di to Liusstager til Haring Kirche.

Aaret efter skænkede de Kirken en ny Prædikestol. Denne har følgende Indskrift: Til Guds Ære gaff Hr. Hans Søffrensen og Anna Pedersdatter denne Predichestol til Haring Kirche 1622. - Ligsten over Hans Sørensen findes i Haring Kirkes Kor. Denne laa tidligere paa den nordre Side af Alteret, men staar nu op mod den søndre Væg.

Paa en anden Ligsten, der laa ved søndre Side af Alteret, men nu har sin Plads op mod Sydturen ved Siden af Hans Sørensens, læses: Herunder hviler hæderlig og vellærde Mand Hr. *Søfren Hansen*, barnefødt udi Rosholm Præstegaard Aar 1610 og døde

udi sin Alders 53de Aar udi Stagstrup Præstegaard d. 15. November 1663. I den gamle Kirkebog læses: Aar 1663, den 25. November begraffuit vell. Hr. Søfren i Haring Kirche.

Denne Hr. Søfren er utvivlsomt en Søn af Hans Sørensen og har ligesom sin Fader været Præst, men han findes ikke hos Wiberg og kan heller ikke passe ind i Præsterækken. Det sandsynligste er, hvad Vahl meddeler i Aalborg Stiftskalender for 1862, at han har været Kapellan hos sin Fader. Han har dog næppe været Kaldskapellan, saa havde Wiberg nok haft ham. Hvorfor han saa efter Faderens Død ikke fik Embede, om han har begaaet nogen Forseelse eller har haft en eller anden Svaghed maa staa uopklaret hen.

5. *Daniel Andersen Helsingør* kaldet Prenter blev kaldet til Rosholm 1648 og indsattes Hellig Trefoldigheds Søndag. Han var født i Helsingør 1615. Faderen var vist Anders Simonsen, øverste Kapellan ved St. Olai Kirke dersteds og døde 1650. Moderen Karen Jakobsdatter døde i Rosholm. Kirkebogen har: Aar 1653, den 25. Februar, blev min Højtskede, Kære, nu Salige Moder ved Naffn Karen Jakobsdatter begraffuit.

Han har begyndt den ældste Kirkebog her 1648. Skriften viser, at han med Rette bar Tilnavnet Prenter. Bogstaverne er næsten alle prentede, og Blækkets sorte Farve har holdt sig mærkelig godt. Han var gift med Anna Jensdatter, der 2den Gang blev gift med hans Eftermand. De havde 1 Søn og 3 Døtre. Sønnen hed Anders og blev døbt 1650 Dominica 21 post Trin., og blandt Fadderne var Lauritz Pederssøn, Laus Oleessøn til Øland, Margrethe Peders Datter i Snedsted og Else Mortens Datter i Søgaard. - 1650, d. 11. November, blev min lille S. Søn Anders begraffuet. - Aar 1652 min lille Datter Anna hjemmedøbt, kom til Kirchen Dnica 3 post Trin.: Faddere Hr. Peder Jakobssøn i Skyum, Hr. Jens Andersøn udi Wisbye, Margrethe Hr. Peders i Snedsted bar Barnet, Karen Klauszdatter, Maren Pedersdatter i Bidsted og Maren Andersdatter paa Irup. - Aar 1653 min lille Datter hjemmedøbt ved Naffn Karen, kom til Kirchen Dnica 15 post Trinit. Faddere: Hr. Christen Poulssøn i Bidsted, Thomas Matzøn og Peter Matszøn, Ridefoged Morten Andersøn paa Todbøl. Maren Andersdatter paa Irup bar Barnet. - Aar 1656 d. 22. November døbt et Pigebarn, kaldet Anna. Faderen Sl. Hr. Daniel Anderssøn, Moderen Anna Jensdatter. Faddere: Hr. Peder Mortenssøn i Hassing, Hr. Anders Kjeldsøn i Nortz, Jørgen Eriksen, Foged paa Øland, Margrethe Hr. Peters i Snedsted og Else Mortenszdatter i Søgaard.

(Margrethe Hr. Peters var Sognepræst Peder Jakobsen Thistedes Hustru i Snedsted. Maren Pedersdatter i Bedsted: Sognepræst Christen Poulsen

Holstebros Hustru. Maren Villadsdatter: Sognepræst Jens Andersen Søndbjergs Hustru i Wisby).

Af Døtrene blev den yngste, Anna, gift 26. Januar 1693 med Anders Nielsen, Hilderstofte, Sognepræst til Handrup og Skjendsved i Sjælland Stift (død 1694). De havde ingen Børn.

Efter hans Død blev hun gift med Eftermanden Oluf Andersen Høffding, Stud. fra Sorø 1685, Kand. 1689, Provst 1712, død 1755 (Jubellærer), 2 Gange reddet paa forunderlig Vis fra Mordere. Engang, han kørte til Annekset for at prædike, gik Vognen itu midt i en Bæk; han maatte vade en Tid i Bækken, da det var Taage, blev gennemblødt, men tog dog til Annekset og forrettede Tjenesten, rejste hjem igen, stadig i de vaade Klæder, og mærkede ikke til den ringeste Ulejlighed; han blev 89 Aar gl.

Konen døde 1724, 2 Sønner: Den ene Daniel, opkaldt efter Morfaderen i Rosholm, blev 19. Maj 1738 Sognepræst i Marvede-Hyllinge, død 1762. Hans Søn Oluf 1775 Sognepræst s. Sted og døde 1797.

Daniel Andersen skænkede en Skriftestol til Haring Kirke; paa den fandtes i Billedskærerarbejde Portræt af ham og hans Hustru, og paa den indvendige Side var der Skriftsprog i Panelets Felter, sort Skrift paa hvid Bund. Den blev fjernet 1912, og kun nogle sørgelige Rester findes paa Kirkens Loft.

Han døde 3. Marts 1656, begravet 11. Marts i Stagstrup Kirke; Begravelsen angives i Pontoppidans Atlas at være aaben, og ligesaa hos Wiberg, men har i alle nulevendes Tid været lukket; den findes under Præstens Stol i nordvestre Hjørne af Koret. Han skrev sidste Gang i Kirkebogen for Stagstrup d. 18. Januar 1656, og ved Udgangen af 1655 skriver han i Kirkebogen: ”endt dette Aar i Jesu Naffn i Fred og Glæde”. Den ældste Datter, Anna, døde 2 Aar før Faderen og begravedes 7. Juni 1654 i Stagstrup Kirke.

6. *Jens Kjeldsen Nors*. Han var født i Nors omtr. 1629. Faderen, Provst Kjeld Kristensen, blev Sognepræst i Nors-Tved ca. 1628 og døde 1660, Moderen, Hedevig Hansdatter Paludan, var Datter af Hans Jensen Paludan, Sognepræst i Øster- og Vester Assels paa Mors, død 1602.

Af Kjeld Kristensens Sønner blev Anders sin Faders Eftermand i Nors og døde 1674, Peder blev Sognepræst i Øsløs 1653 og døde 1673. Jens Kjeldsen var først gift med Daniel Prenters Enke, Anna Jensdatter. Om hendes Død og Begravelse findes intet i Kirkebogen. Med hende havde J. K. en Søn, der blev Faderens Eftermand. 2den Gang var J. K. gift med Anna Hansdatter maaske en Datter af Hans Sørensen Aalborg - født 1620, død 1692. I Kirkebogen læses: Den 15. Februar blev min kære Moder, hæderlige og gudelskende S. nu hos Gud Matrone begrafuet i Staxstrup Kierche anno ætatis 72.

I Jens Kjeldsens Tid var der 2 Kapellaner, kaldede paa Succession, hvoraf ingen kom i Betragtning til Embedet. Om den ene, Peder Larsen, vides intet videre, end at han var kaldet 28. April 1674. Den anden, Kjeld Nielsen, kaldet 23. September s. Aar, blev 20. April 1676 Sognepræst til Nørre-Sundby og

Hvorup. Han var født i Tved i Thy 28. Maj 1643. Faderen, Niels Andreassen, var Bonde, Moderen hed Anna Kjeldsdatter og var maaske Datter af Sognepræst Kjeld Kristensen i Nors og saaledes Søster til Jens Kjeldsen. Kjeld Nielsen blev Student i Thisted 1662, Kand. 30. April 1664 og var 1. Gang gift med Abele Kristensdatter Mule; hun var født 1655, de blev viede 1678, og hun døde 1685. 2den Gang gift 1691 med Karen Nilsdatter Gram, der døde 29. September 1735. Med begge Hustruer havde han 6 Sønner og 7 Døtre; han døde 15. September 1723. Der fortælles om ham, at hans Fader ikke engang fandt ham skikket til at køre Plov, og saa blev han dog Præst. Han gav engang, 21. Marts 1715, 200 Rdl. til de fattige og en Gave til en Skole i Lindholm. Hans Søn blev Kapellan hos ham 19. December 1717 og derefter Faderens Eftermand som Sognepræst, men døde allerede Aaret efter 27. Juli 1724.

Medens Jens Kjeldsen var Præst i Rosholm faldt Krigen med Karl Gustav af Sverige. Ogsaa her sporedes den fjendtlige Invasion. I Haring Kirkebog findes blandt døde og begravede: Laust Olufssøn Schrifver, begr. 7. November; i Stagstrup Kirkebog ligeledes: Jens Eriksøn af Stagstrup og Matsz Pedersen af Gærup (begr. 8. og 19. Oktober), hvilke alle blev skudte af Suenschensz Folk.

Jens Kjeldsen døde 1687. I Stagstrup Kirkebog læses: 1687, den 28. Februar blev min S. Fader, hæderlige og vellærde Hr. Jensz Kjeldsøn i Stagstrup Kirche begrafved anno ætatis 58.

7. *Daniel Jensen Rosholm*, ovennævnte Søn af Jens Kjeldsen og Hustru, Anna Jensdatter, var født i Rosholm 1658. I Kirkebogen læses: Den 2. Juni vaar min lille Søn til Kierche som tilforn var hjemdøbt och kaldet Daniel. Faddere: Hr. Povel Kristensøn i Schjoldborrig, Hr. Peder Kjeldsøn i Øszlősz, Hr. Anders Kjeldsøn i Nortz, Hanz Hansøn paa Irup. Margrethe i Snedsted bar Barnet, og Maren Villatzdatter i Viisby var Fadder.

Daniel Jensen blev Student fra Thisted 1676, Kand. 1681, og 13. December 1684 blev han kaldet til adjunctus et successor hos Faderen. 1 Gang gift med Sofie Jensdatter, der var født 1656, og hvis Forældre var Jens Andersen Søndbjerg, Sognepræst til Visby og Heltborg (9. Juni 1648) og Hustru Maren Villadsdatter.

Jens Andersen Søndbjerg var født 30. Januar 1621 og døde 27. Marts 1690. Hans Hustru døde i Marts 1692 og havde først været gift med Formanden i Visby, Ole Madsen Svale - han var Præst i Visby fra 14. Marts 1636 til 12. Maj 1648. Maren Villadsdatter havde 1 Søn og 6 Døtre; Sønnen Anders var kaldet paa Succession 24. Juli 1682, men døde allerede 26. September 1684. En Datter, Anna Jensdatter, var Digterinde og har forfattet: ”Sjælens daglige Røgoffer”.

Sofie Jensdatter døde 1687. I Kirkebogen læses: Den 26. September blev min Kjereste, den hæderlige Gud og Ære elskende Matrone Sophia Jensdatter begrafved.

Daniel Jensen blev 2den Gang gift med Martha Poulsdatter Paaske. Hendes Fader: Poul Kristensen Paaske, Sognepræst for Skjoldborg og Kallerup 1637, var født i Aalborg 1613, Student stds. 1631, Provst 1660, død 1673. Hendes Moder: Hedevig Olufsdatter (Datter af Sognepræst Oluf Nielsen i Hillerslev-Kaastrup, død 1660). P. K. Paaske har 3 Brødre og 3 Søstre. Broderen Jens blev hans Eftermand, kaldet 1673 og død 1707. Af Søstre blev Maren gift med Niels Andersen Hørdum, Sognepræst i Skyum-Hørdum 1654, død 1694, og derefter med Rasmus Kristensen Fog, Sognepræst i Bjerring og Mammen, hvortil han blev kaldet 18. November 1673, død 1714. - Hun døde i August 1696 og var Fogs 3. Hustru! Han giftede sig 4. Gang 29. November 1699. En yngre Broder til Maren Paaske, Kristian, blev Sognepræst i Raarup 1675 og døde 1679.

Daniel Jensen døde barnløs 1694. I Kirkebogen læses: Den 2den Martii blef begravet den hederlige og vellærde Mand, Hr. Daniel Jensen Rosholm, fordem Sogneherre til disse Guds Menigheder Haring og Staxstrup i hans Alders 36. Aar 8 Maaneder. Maanederne passer ikke; han skulde da være 11 Mdr., da han var i Kirke; men hans Halvsøster Anna er født i November 1656; han kan saaledes ikke være født i Juni 1657.

8. *Wilhelm Schmidt* er født i Skanderborg 2. Februar 1670. Fader: Regimentskriver Wilhelm Schmidt, Moder: Kirstine Sørensdatter Rafn, død i Rosholm og begravet Tirsdag 19. December 1713. Schmidt blev Student fra Aalborg 1689, Magister 1698, Feltpræst i Flandern, ordineret 25. Februar 1693, kaldet til Rosholm 1694, 6. Marts, gift med Else Johansdatter Asch, født 1670 el. 1671, og død 1741; ifølge Kirkebogen begravet i sin Alders 71. Aar; 2 eller 3 Sønner og 6 Døtre. Børnene var: Margrethe, døbt 5. August 1695; Kristine, døbt 2. Sd. e. Trin. 1696; Hedevig, døbt 22. Juli 1697, begr. 7. Septbr. s. A.; Vilhelm, døbt 8. Marts 1699; Johannes, døbt 24. Maj 1701; Hedevig, døbt 8. April 1704; Frederikke, døbt 1. August 1705; Martha, døbt 1. Februar 1707, begr. 18. Febr. s. A. Desuden er der født et Barn efter Faderens Død, hvis Navn og Daab ikke findes i Kirkebogen, hvorimod der er anført: 1708 Dnica 21 post Trinit blef introduceret Else Johansdatter Sal. Mag. Vilhelm Schmidts.

Til de første Børn var der fornemme Faddere. Den ældste Datters Gudmoder var Dr. Jens Bircherod, Biskoppens Frues Søster Bartholin. Velbaarne Landsdommer Kristian Helverskou til Irup og Øland og hans Kjereste Fru Hedevig von Itzen var Fadder til flere af Børnene. Da den ældste Hedevig blev døbt nævnes, foruden de sædvanlige fem Faddere, adskillige andre Husitsz Tilstedeværende, saa der har sagtens været stort Barselgilde. Senere gik det tilbage, og man nøjedes med Matz Nielsson af Stagstrup, Matz Thomsen af Gjerup, Bjørn Hansen af Sundmølle og Niels Thomæsøn af Westergaard som Faddere.

Af Sønnerne blev Vilhelm, 3. December 1734, uordineret Medhjælper hos Magister Holger

Schandorf i Snedsted, 2 Aar efter Sognepræst sammesteds. - Student 1719, Kand. 1724 med Laud, ordin. 31. August 1736. 1. Gang gift med Hedevig Sofie Ulsøe, døbt i Aalborg 14. April 1698 [Datter af Krigsraad Markus Ulsøe og Anna Kathrine Balke, der havde været gift 2 Gange før (med Peder Jakobsen, Hammel, Sognepræst f. Ø.- og V.-Hassing, f. 1670, d. 1716; derefter med dennes Eftermand Søren Andersen Hortulan, f. 1688, d. 1733); 1. Ægteskab barnløst, i 2det 5 Sønner og 4 Døtre] begr. 23. Marts 1754. Schmidt blev 2. Gang gift 2. Novbr. 1754 med Anna Mariche Hee, Datter af Sognepræst i Søndbjerg-Odby Kresten Thomsen Hee og Karen Knudsdatter Schytte, født 17. April 1696, Enke efter sin Faders Eftermand Erik Hvass, f. 1701, d. 1743, begravet 1775, 5. December. Manden var død 10. Juli 1769; han havde faaet sine Ben slaaet over af sine Heste og havde et svagt. Helbred, døde barnløs, men havde fra 28. Maj 1762 faaet sin Stifsøn Anders Eriksen Hvass til adjunctus et successor.

Johannes blev 14. Februar 1738 residerende Kapellan i Boddum Ydby, 5. Juli 1743 Sognepræst i Frøslev og Mollerup, var Student fra Kbhvn. 1723, Kandidat 1737, gift 16. Decbr. 1745 med Helle Helene Ascanius, f. 1712 d. 1781. Manden døde 23. Juni 1772. - Wiberg anfører en 3die Søn Jørgen, der 25. Juli 1729 blev residerende Kapellan i Faaborg og Djernisse, afsat 1741, død 1755; hvis han er Søn af V. Schmidt, er han født før Faderen kom til Rosholm; han findes ikke i Haring Kirkebog.

Af Døtrene blev Frederikke ifølge Kirkebogen trolovet med Monsiur Jens Madsen Yde af Aalborg, den 23. Juli 1734. Ægtevielsen fandt først Sted 11. Januar 1735. I Kirkebogen anføres ofte Mademossielle Frederikke Schmidt som Gudmoder, og hendes Faders Navne er endnu almindelige i Slægten Yde; den her i Sognene værende Slægt nævner hende endnu som deres Stammemoder. I Kirkebogen anføres ligeledes gentagende blandt Fadderne Mademoiselle Martha Schmidt; hun er formodentlig det oven nævnte efter Faderens Død nævnte Barn og boede med Søsteren Frederikke i et Hus i Haring hos Moderen til dennes Død (Stedet, hvor Huset laa, vises endnu), flyttede derefter til sin Broder i Snedsted, var Fadder til sin Søsterdatter Anna, der blev døbt i Haring Kirke Fredagen den 2. November 1742. Om de øvrige af Mag. Schmidts Døtres senere Liv oplyser Kirkebogen ikke.

Han døde 11. Juni 1708, var en stor Musicus og et inventiøst Hoved, men stridig (Biskop Bircherods Dagbog, Side 536); han skal have sagt, at han indstævnedes Biskoppen inden Aar og Dag at møde ham for Guds Domstol; de døde begge samme Aar. Om Wilhelm Schmidts Død og Begravelse findes intet i Kirkebogen.

9. Magister *Frederik Mathiesen Thestrup* var født i Dalby paa Fyn, hvor hans Fader, 2 Farbrødre og Bedstefaderen var Præster. Oldefaderen var en agtet og velhavende Handelsmand i Aarhus og hed Rasmus

Pedersen Thestrup. En Broder til Fr. Thestrup blev Præst i Dalby.

Fr. Thestrup fødtes 3. Februar 1683, Student fra Odense, 1698, Kandidat 28. Juli 1700 med Laud. og blev Magister 1714. Han var da, allerede 16. Juli 1708, blevet Sognepræst til Harring Stagstrup og blev gift 1709 med Gertrud Jensdatter Laasbye, f. 1684 d. 12. August 1754, Datter af Borgmester J. Laasbye i Aarhus. De havde 7 Børn¹), hvoraf en Søn blev Student, derpaa Soldat, saa Gaardskarl hos Faderen og tilsidst Ejer af Vejerslevgaard paa Mors; han døde 1775 og hed Jens Jørgen Thestrup. 16. Oktober 1720 blev Fr. Thestrup Provst i Hundborg Herred og 12.

Oktober 1723 i Hassing Herred. Han var tillige Herremand, da han ejede Øland. Den 7. Juni 1758 døde han og blev begravet Torsdagen den 15. Juni i Stagstrup Kirke. Herom hedder det i Harring Kirkebog: Den 15. Juni 1758 blev salig Magister Frederik Thestrup, fordum velædle Herre til Øland, velærværdige 40 Aars Provst og 50 Aars Sognepræst for Harring-Stagstrup Menigheder, hans Lig efter en høj Ære værdig Alder af 76 Aar, et priseligt Liv, nedsat til Hvile i Stagstrup Kirke. Denne Retfærdiges Navn lever i Ære.

(Fortsættes i næste Aarbog.)

(Historisk Årbog for Thisted amt 1927, side 290-298)

---

¹ Om en Datters Giftermaal og Provst Thestrups Sagsanlæg mod Skjoldborgpræsten Ole Kamp se Hist. Aarbog for 1914 S. 58 og følg.